

der tiltrænges en Forandring, at godtgjøre dette. Jeg skal endvidere bemærke, at selv om Kvinden ikke har Deltagelse i den politiske Lovgivning, er der dog ikke nogen Tvivl om, at hun har fuld Deltagelse i Forhold af den Art, i Forhold, hvis Ordning er stiftet gennem Sædvaneretten, thi Sædvanerettens Bærere er Folket i sin Helhed; saavel Kvinden som Manden ere delagtige heri. Jeg tror, at jeg for mit Vedkommende her har forsøgt at sætte mig paa Kvindens Standpunkt lige saavel som paa Mandens, og at det var netop mit Hovedargument imod det Forslag, der er stillet, at det paa Grund af den Maade, hvorpaa den økonomiske Erhvervsvirksomhed er ordnet, i Virkeligheden vilde blive i allerhøieste Grad til Stade for Kvinden i hendes Egenkab af Hustru; jeg har ikke hørt nogensomhelst virkelig Smødegaaelse af dette mit Hovedargument. Det er, som den ærede sidste Taler ogsaa erkjendte, ganske ligegyldigt, om man vil kalde hendes Virksomhed forbrugende eller opholdende; jeg hævdede bestemt, at denne Kvindens Virksomhed i alle Maader var lige saa god, lige saa hæderlig og nyttig som Mandens, men det lader sig ikke paa nogen Maade bestride, at retlig talt, set under Synspunktet af de Virkninger, det her dreier sig om, vil dette Forslag føre til, at i de allerfleste Tilfælde, hvor der er en Smule mere end lige det daglige Brød, vil det i alle Tilfælde ved Anvendelsen af denne Regel staa i Husbondens Magt at klæde sin Hustru af lige til det sidste — hun vil ikke kunne beholde Klædningerne paa Kroppen — hvorimod Forholdet efter den nuværende Ordning er det, at den fælles Virksomhed, som Husbond og Hustru udføre, og hvorefter der leves et godt og tilfredsstillende Liv i det fælles Hjem, fører til, at det Resultat, som foreligger af den paa en Gang erhvervende og forbrugende Virksomhed, tilhører begge Ægtefæller i Forening, og naar Ægtefæltet opløses, tager hver sin Part. Dette er i Virkeligheden efter mit Skjøn ganske anderledes stemmende med Ægtefælts ethiske Princip og tillige ganske anderledes stemmende med Kvindens berettigede Interesser i dette Tilfælde. Anvendelsen af den Regel, som er Kjernepunktet i hele det nærværende Lovforslag, vilde efter mit Skjøn indeholde en blodig Uretfærdighed mod Kvinden, med mindre hun opgav sin egentlige Gjerning i Ægtefæltet, som er, lad os kalde det saa, den opholdende Virksomhed, og gif over til en erhvervende Virksomhed, hvor hun i det nuværende Samfund i alle Maader er Manden underlegen. Jeg tror, som sagt, at der dog maa føres ganske anderledes vægtige

Argumenter i Slden, for at man skulde indlade sig paa at gjøre Indgrib i en Retsudvikling, der, som den herværende, i Virkeligheden skyldes Folkets egen Udvikling fra Historiens Begyndelse. En saadan Betragtning som den, at det nærmest maatte skyldes Deliktatesejenssyn — det var jo ubehageligt ved Ægtefælts Stiftelse at tage saadanne Forhold under Overveelse og Drøftelse — er i Virkeligheden slet ikke noget Argument, der har Noget at sige med Hensyn til den største og vigtigste Omvæltning, som dette maatte siges at være, — ja den indtræder jo ganske vist ikke, men hvis den indtraadte, maatte den siges at være den væsentligste Omvæltning, som havde fundet Sted i vort Samfund. Og jeg skal hævde, at de to Former, der nu for Tiden findes, ere i og for sig fuldstændig tilstrækkelige til det Behov, der er. Hvis man trænger til, at en Kvinde kan røre sig frit paa egen Haand, enten hun vil være Jordemoder eller holde en Modehandel eller overhovedet drive den Slags Ting, naar hun i det Hele vil arbejde paa egen Haand, er Ægtepagten fuldstændig tilstrækkelig i saa Henseende. Der lægges aldeles ingen Haand paa, hvad der kan bestemmes i den, og hun vil altsaa kunne røre sig frit. Hvis man derimod vil tage Hensyn til det, som i Virkeligheden i det praktiske Liv har været det aldeles Overveiende, at Forældre, som dog bedst kjende deres egne Børns Lær, sige: Kvinden er i hele den nuværende Samfundstilstand med hele vor nuværende Udvikling saaledes stillet, at vi ikke ville risikere at se hende komme paa Fattiggaarden, og derfor binde vi de Arvemidler, som maatte tilkomme hende — da ere Arvelovens Regler i § 28 i Virkeligheden tilstrækkelige, og de have jo i det Praktiske ført til en saadan Udvikling, at det er Overformynderen egne Ord til mig, at gennem hans Kontor er saa at sige Arvelovens Regler om Formueskæleskab væsentlig blevne undergravede. Det er paa dette Punkt, det virkelig har nogen Interesse, nemlig hvor der er Arvemidler; thi hvor Manden og Konen kun bringe deres Fattigdom sammen, spiller det i Virkeligheden ingen Rolle, at man yder Adkomst til at etablere Særetie; det har i Virkeligheden saare lidt at sige, enten man der kalder det Fællesskab eller Særetie; Loven af 1880 vil der yde den fornødne Beskyttelse. Jeg gjentager, at med Hensyn til en Lov af en saadan Betydning, der ikke alene griber ind i Ægtefælts sædelige Forhold, men ogsaa i allerhøieste Grad i Samtveksforholdene, kommerielle og Omsætningsforhold, der vil en ny Ord-